

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์เนื้อหาในเรื่องที่เกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวมโนทัศน์ 5 ประเด็น ได้แก่ มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน มโนทัศน์ในเรื่องความร่วมมือกันและการไว้วางใจกัน มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอม และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และมโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ การวิเคราะห์เนื้อหาและหนังสือเรียนจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสันติภาพและแนวคิด มาเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหา และนำเกณฑ์ที่ได้มาจัดทำเป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3
3. ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสม หลังจากนั้นนำแบบวิเคราะห์ที่ผ่านมาตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒินำมาปรับปรุงให้เหมาะสม จึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง
4. ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เนื้อหาที่สร้างขึ้นมาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 โดยวิธีบันทึกรอยคะแนนทุกครั้ง

พบข้อความที่ตรงกับเกณฑ์การวิเคราะห์ โดยจะยึดแนวคิดหลักของข้อความ

5. ผู้วิจัยนำข้อความที่คัดลอกไว้ มาจัดหมวดหมู่ตามแบบวิเคราะห์แล้วจดนับข้อมูลเป็นความถี่ และนำมาคิดเป็นร้อยละ แล้วจึงสร้างตารางแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่พบในหนังสือแต่ละเล่ม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะ-
สัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คิดเป็นร้อยละ 28.64 และเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพประเด็นที่ 1 ที่ปรากฏมากที่สุด คือเนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ และเนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ 28.07 และที่ไม่มีปรากฏเลยคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระ และกล้าแสดงออก และเนื้อหาที่กล่าวถึง การมองโลกในแง่ดี

2. เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คิดเป็นร้อยละ 20.10 และเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพประเด็นที่ 2 ที่ปรากฏมากที่สุด คือเนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู และเนื้อหาที่กล่าวถึงความเกรงใจ คิดเป็นร้อยละ 35.00 และ 5.00 ตามลำดับ

3. เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกัน และการไว้วางใจกันปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คิดเป็นร้อยละ 11.56 และเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพประเด็นที่ 3 ที่ปรากฏมากที่สุด คือเนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ และเนื้อหาที่กล่าวถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม คิดเป็นร้อยละ 21.74 และ 17.39 ตามลำดับ

4. เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คิดเป็นร้อยละ

11.56 และเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพประเด็นที่ 4 ที่ปรากฏมากที่สุด คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน คิดเป็นร้อยละ 34.78 และที่ไม่มีปรากฏเลย คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับรู้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน เนื้อหาที่กล่าวถึงการไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น เนื้อหาที่กล่าวถึงการเรียนรู้วิถีแก้ปัญหาความขัดแย้ง

5. เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5 มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คิดเป็นร้อยละ 28.14 และเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพประเด็นที่ 5 ที่ปรากฏมากที่สุด คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม และเนื้อหาที่กล่าวถึงความรักในธรรมชาติและรักษาสິงแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 17.86 และ 14.29 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพทั้ง 5 ประเด็น มีปรากฏในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ทั้ง 3 เล่ม ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏมากที่สุดหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ ซึ่งการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีทอง ทองเจริญ (2531 : 147) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" พบว่า หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตทางด้านคุณธรรม ได้แก่ ความสำนึกในเรื่องชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ ความรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่

2. มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏมากที่สุดหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา ซึ่งการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคมร วัฒนพานิช (2528 : 232) ซึ่งได้ทำการวิจัย

เรื่อง "การวิเคราะห์คำนิยมที่มีอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย วิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" พบว่า คำนิยมที่พบมากที่สุด ในหนังสือวรรณวิจักขณ์ เล่ม 1 คือ คำนิยมความมีจิตใจเมตตากรุณา และโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น

3. มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกัน ที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คือ เนื้อหาที่กล่าวถึง ความสามัคคี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคมร วัฒนพานิช (2528 : 232) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์คำนิยมที่มีอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย วิชาบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" พบว่า คำนิยมที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือวรรณวิจักขณ์ เล่ม 1 คือ คำนิยมการประหยัดและอดออม ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีจิตใจเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ความกตัญญูตเวทิต่อผู้มีคุณ และความรักในธรรมชาติและเห็นความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ

4. มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล ซึ่งการให้รางวัลนั้นเท่ากับเป็นแรงเสริมเพื่อยุ้ให้เด็กอยากจะทำตาม เพื่อจะได้รับรางวัล เพราะเด็กในวัยนี้กำลังเป็นวัยอยากรู้ อยากเห็น แต่ไม่ต้องการให้ครูเป็นผู้สอนทุกอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องการเรียนรู้ของพ่อแม่และลูก (กรมการฝึกหัดครู 2518 : 24) ที่ว่า เด็กจะมีพฤติกรรมตามที่ผู้ใหญ่ต้องการเมื่อมีการให้รางวัล

5. มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางภาษา ศิลป วัฒนธรรม ต่าง ๆ ที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 - 3 คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคมร วัฒนพานิช (2528 : 234) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์คำนิยมที่มีอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย วิชาบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" พบว่า

คำนิยามที่พบว่ามีมากที่สุดในหนังสือภาษาวิจารณ์ เล่ม 2 นี้คือ คำนิยามความยึดมั่นในศาสนาในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางใจ และเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ดังนี้

1. ในการเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรแนะนำชักจูงให้นักเรียนเข้าใจถึงคำว่า สันติภาพ และประโยชน์ของสันติภาพ
2. ครูผู้สอนภาษาไทย ควรมีการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมี สันติภาพต่อตนเอง และต่อกลุ่ม เพื่อจะได้ขยายต่อถึงระดับสังคมและประเทศชาติ
3. ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในหนังสือที่มุ่งก่อให้เกิดสันติภาพ
4. ครูควรแนะนำให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ เพื่อก่อให้เกิดความสงบทางจิตใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือวรรณกรรมปัจจุบันที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา
2. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิชาอื่น ๆ เช่น สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ เป็นต้น
3. ควรมีการนำเสนอโปรแกรมการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสันติภาพในหนังสือเรียนภาษาไทย ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย